

TÜRKİYE ATIF VERİ TABANI

EBRU SOYUYÜCE AYDIN
TÜBİTAK-ULAKBİM

Bilimsel üretim sürecinde araştırmacılar daha önce yapılmış benzer çalışmalardan faydalanır ve bunları makalelerinde paylaşırlar. Geçmişte yapılan çalışmalardan yazarların daha fazla ilgi gösterdikleri makalelerin daha nitelikli oldukları varsayılır. Hangi makalenin daha nitelikli olduğunu öğrenmek isteyen bilim adamları da, o makalenin “atıf” sayısına bakarlar. Bilimsel dergiler de yayınladıkları makalelerin atıf sayısına dayanan bir ölçek olan “etki değeri”ne göre değerlendirilirler.

Peki bir makaleye atıf yapmış diğer makaleleri nasıl bulabiliriz? Bunun için bilimsel atıf dizinleri kullanılır. Yani bilimsel bir çalışmanın kimler tarafından hangi ölçüde kullanıldığının ölçümleri atıf indeksleri sayesinde yapılır.

Bilim camiasında en çok bilinen ve kullanılan Thomson Firması'nın ürettiği SCI, SSCI ve AHCI veri tabanları ile Dergi Atıf Raporları' (JCR)'dir. Akademik Google (2008) ve Elsevier Scopus (2008) da son yıllarda çok disiplinli konularda makale atıflarına bakmaya başlamıştır.

Uluslar arası Atıf Dizinlerinin yanında birçok ülke kendi dilinde kendi özgün atıf indekslerini oluşturmaya başlamışlardır. Bölgesel Atıf İndeksleri ve Ulusal Atıf indeksleri kendi dilinde veya bölgesindeki yayınları bibliyometrik olarak analiz etmek isteyen ve ülkeler ortaya çıkarmışlardır. Latin Amerika Ülkelerinin kurduğu SciELO, İslam ülkelerinin bir araya gelerek oluşturduğu İslamic World Science Citation Index, bölgesel atıf veri tabanlarına örnek olabilir. Bunun yanında Çin, Kore, Hindistan, Tayvan, Sırbistan ve daha birçok ülke kendi özgün atıf veri tabanlarını oluşturma yoluna gitmiştir.

Ülkemizde de bilim ve teknoloji politikalarının yönlendirilmesinde ve öncelikli alanların belirlenmesinde, ulusal akademik bilgi üretim performans göstergeleri üzerinden yapılacak değerlendirmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Ülke politikaları ile ilişkili olarak öncelikli alanlara yapılan yatırımlarda ve bilimsel araştırma-geliştirme faaliyetlerinde büyük oranda bir artış olduğu ve buna bağlantılı olarak bilimsel üretim performansının değerlendirmesine yönelik bir çalışmaya ihtiyaç duyulduğu gözlenmiştir.

Türkiye ve dünya bilimine katkı koyan her türlü kamu ve özel kuruluşların, bilgi üretim ve dünya bilimine katkı oranının ölçülmesinde, ülke ihtiyacına göre öncelikli bilim dallarının belirlenmesinde ve hatta göreceli olarak yeterli gelişmişlik düzeyine gelememiş bilim alanlarının saptanmasında önemli ipuçlarını ortaya koymak amacı ile 'Türkiye Atıf Veri Tabanı' oluşturulması planlanmıştır.

Bu amaçla 2008 yılında ULAKBİM Cahit Arf Müdür Yardımcısı Dr. Elif Kaynak Başkanlığında bir ekip kurulmuş ve veri tabanı çalışmalarına başlanmıştır.

Türkiye Atıf Veri Tabanı Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler olmak üzere iki temel indeks olarak tasarlanmıştır.

Yayın/Atıf tarama ve bibliyometrik analizlerin yanı sıra konu ve yayın arama amaçlı da kullanılabilir.

- Yazar, kurum, yayın, şehir, ülke ve konu alanlarında yayın ve atıf analizleri üretilmesi planlanmıştır.

- Yayın-atıf raporları ve bibliyometrik analizler için tablo ve grafiksel gösterimlerin üretilmesi tasarlanmıştır.
- Yazarların ilgili konu alanlarındaki yayın sayılarını gösterecek
- Konu alanlarında yazar, yayın performans karşılaştırmaları yapabilecek
- Makale, derleme gibi belirlenen yayın türlerine göre üretim ve toplam yayına katkı oranını gösterecek
- Yazar, kurum, şehir, yayın gibi alanlarda "İşbirliği Analizi"leri verebilecek
- Yazar, kurum, dergiye göre kendi kendine atıf oranları vb. bibliyometrik veriler üretebilecek bir sistem üzerinde çalışılmaktadır.
- Makale konu kodları ULAKBİM konu uzmanları tarafından hazırlanmıştır ve konu uzmanları tarafından makalelere atanacaktır.

Türkiye Atıf Veri Tabanı Kriterleri Nelerdir?

Türkiye'de yayımlanan tüm akademik dergiler'den

- ISSN 'i olan,
- Düzenli aralıklarla ve zamanında yayımlanan,
- Danışman/hakem değerlendirme sistemi olanlar

Türkiye Atıf İndeksi kapsamına alınacaktır.

Yukarıda sayılan özellikleri ile Türkiye Atıf Veri Tabanı Web üzerinden taranabilen atıf tabanlı bir değerlendirme aracı olması ve verimlilik ölçme ve karşılaştırma yapma imkanı sunması hedeflenmektedir.

Sistem şu sorulara cevap verebilecek özelliklerde olacaktır:

- Kurumum kaç yayın üretmiş?
- Bir alandaki en etkili makaleler hangileri?
- Hangi yazarların etkisi yükseliyor?
- Kurumumun en etkili olduğu alan hangisi? Hangi alanlarda gelişim göstermeye ihtiyacımız var?
- Kurumumun ortalama atıf oranı nedir?
- Kurumumda kimler kimlerle işbirliği yapmış?
- Destekleyen kurum bilgileri, en çok destek alan alanlar vb..

Kaynakça:

Adair, W.C. (1955). Citation indexes for scientific literature? American Documentation, 6(1):31-32.

Ak M.Z. ve Gülmez A.,(2006) Türkiye'nin Bilimsel Yayın Performansının Analizi , Akademik İncelemeler 1(1) 25-42

AL, Umut. Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım, Doktora Tezi, Ankara, 2008.

Al, Umut ve Tonta, Yaşar. (2004) "Atıf Analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar."Bilgi Dünyası"5. 1 19-47

Atılğan D.,(2005) Bilginin Organizasyonunda Ulusal Dizinlerin Önemi Ve Atıf Sistemi ÜzerineDüşünceler., Sosyal Bilimlerde Süreli Yayınlar ve Bilgi Teknolojileri Sempozyumu 02.04.2005, Milli Kütüphane. Ankara

Bar-Ilan, J. (2008). Informetrics at the beginning of the 21st century—A review. *Journal of Informetrics*, 2(1):1-52.

Bayram, Ö., (1998) Atıf verisi (Citation Data) ve Enformetrik Yasalar: Türk Kütüphanecilik Literatüründe Doktora Tezleri Üzerine Bir Uygulama”, Cilt 12(1), 21 – 32

Bhushan B., ve Lal B.,(1991) Indian Science Citation Index: a strategy. *Program* 25(1) January pp.59-67

Chen Kuang-hua, (2004) The construction of the Taiwan Humanities Citation Index, *Online Information Review*; ;28(6) s.410-419

Chui, S.L., (1998) The applications and Construction of Taiwan Science and Technology Citation Index Database, National Science Council, Taipei

Garfield, E. (1983). *Citation indexing: Its theory and application in science, technology, and humanities*. Philadelphia: ISI Press.

Karasözen B., ve Bayram Ö., Zan B.U., (2008) 1997-2006 Türkiye Bilimsel Yayın Göstergeleri Analizi <http://eprints.rclis.org/15159/1/trbilimgostergeleri1.pdf>

Negishi M., Sun Y., ve Shigi K.,(2004). Citation Database for Japanese Papers: A new bibliometric tool for Japanese academic society. *Scientometrics* 60(3) 333-351

Özyurt S., (2007) Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık 2007

Sipka P.,(2005). International Conference of the Information Society for Scientometrics and Informetrics, Stockholm, Sweden, July 24-28, 2005, vol. 2, pp. 710-11)

Smith, L.C. (1981). Citation analysis. *Library Trends*, 30:83-106.

Su, X.N., Han, X.M. ve Han, X. N. (2001), Developing the Chinese Social Science Citation Index, *Online Information Review*, Vol.25 No.6, pp 365-9

Tankut, T.,2008 Teknik Dergi TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri Sayı: 450(4) (43-45)

Tonta Y. Ve Al, U., Türkiye'nin Bilimsel Yayın Haritası:Türkiye'de Dergi Yayıncılığı Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma PROJE NO: SOBAG-105K088 PROJE YÖNETİCİSİ:
Yaşar Tonta YARDIMCI ARAŞTIRMACI: Umut Al

Uzbay T.İ., (2007) Sağlık Bilimlerinde süreli Yayıncılık-2007 Bilimsel niteliğin Saptanmasında Atıflar Nasıl Değerlendirilmelidir?

Yücel, İ.H., (1997). *Bilim-Teknoloji Politikaları ve 21. Yüzyılın Toplumu*. Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı
<http://ekutup.dpt.gov.tr/bilim/yucelih/biltek.html>